

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetui
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui
Siunčiama per E. pristatymo sistemą

DĖL VALSTYBĖS ĮMONĖS REGISTRŲ CENTRO FINANSINĖS SITUACIJOS IR BŪTINYBĖS SPRĘSTI FINANSINIO TVARUMO KLAUSIMUS

Valstybės įmonė Registrų centras (toliau – Registrų centras, Įmonė) yra valstybės įmonė, kurios savininko teisės ir pareigas pavesta įgyvendinti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

Registrų centras yra pagrindinių valstybės registrų ir valstybės informacinių sistemų tvarkytojas. Registrų centro tvarkomų valstybės registrų, kadastrų valdytojos yra Lietuvos Respublikos teisingumo ir aplinkos ministerijos.

Registrų centrui yra pavesta ir funkcija atlikti nekilnojamojo turto masinį vertinimą¹ teisės aktuose nustatytais tikslais.

Norime atkreipti Jūsų dėmesį į esminius su Registrų centro veikla susijusius klausimus, kurių neišsprendus Registrų centras susidurs su veiklos tęstinumo rizikomis, nebus užtikrintas stabilus paslaugų teikimas, pavestų funkcijų vykdymas:

1. Valstybės biudžeto skola dėl negauto atsiskaitymo už neatlygintą registrų objektų registravimą ir duomenų teikimą.

Registrų centro veikla registruojant registrų objektus, teikiant registrų, kadastrų ir valstybės informacinių sistemų duomenis (toliau – duomenys) laikoma viešojo administravimo veikla ir yra griežtai reguliuojama teisės aktais. Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymu (toliau – VIIVĮ) Registrų centras yra įpareigotas tam tikriems subjektams registrų objektų registravimo paslaugas ir duomenų teikimo paslaugas teikti neatlygintinai². VIIVĮ nustatyta, kad

¹ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 2 straipsnio 10 dalis, 9 straipsnio 1 dalis

² VIIVĮ 30 straipsnis, 31 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys

sąnaudos, patirtos dėl neatlygintino registrų objektų registravimo ir duomenų teikimo, kompensuojamos valstybės biudžeto lėšomis³ (atlyginama iš Registrų centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai skiriamų lėšų⁴).

Valstybės biudžeto įsiskolinimas Registrų centrui 2025 m. gegužės 31 d. duomenimis už Registrų centro 2023–2025 m. neatlygintinai suteiktas registrų objektų registravimo ir duomenų teikimo paslaugas, t. y. kompensuotinos sąnaudos, sudaro 26,138 mln. Eur. Prognozuojame, kad 2025 m. kompensuotinių sąnaudų suma sudarys 25 mln. Eur, taigi bendra valstybės biudžeto skola toliau augs ir metų pabaigai, t. y. 2025 m. gruodžio 31 d., sieks 51,138 mln. Eur.

2. Atlyginimo už registrų objektų registravimą ir duomenų teikimą dydžiai.

Registrų ir informacinių sistemų veiklos sąnaudos turėtų būti padengiamos iš lėšų, gaunamų už registrų ir informacinių sistemų teikiamas paslaugas. Atsižvelgiant į tai, registrų objektai registruojami, registrų duomenys, taip pat VIIVĮ nustatytais atvejais ir valstybės informacinių sistemų duomenys teikiami už atlyginimą⁵.

Šiuo metu už Registrų centro suteiktas registrų objektų registravimo ir duomenų teikimo paslaugas taikomi daugiau nei prieš penkerius metus patvirtinti⁶ atlyginimo dydžiai, todėl Registrų centro patiriamos sąnaudos nėra padengiamos visa apimtimi. Dėl to Įmonė neturi galimybių užsitikrinti sklandžios valstybės registrų ir informacinių sistemų veiklos, vykdyti nepertraukiamą paslaugų teikimą bei kokybišką klientų aptarnavimą.

Pažymėtina, kad Registrų centras 2024 m. buvo apskaičiavęs atlyginimo dydžius ir pateikęs juos tvirtinti valdytojams, tačiau keičiantis politinei vadovybei šie atlyginimo dydžiai patvirtinti nebuvo.

Šiais metais Registrų centras vėl apskaičiavo naujus atlyginimo dydžius, parengė teisės aktų, kuriais tvirtinami atlyginimo dydžiai, projektus (toliau – Projektai) ir, gavęs audito įmonės išvadą, teiks juos Teisingumo ir Aplinkos ministerijoms tvirtinti (patvirtinti nauji atlyginimo dydžiai įsigaliotų nuo 2026 m. sausio 1 d.). Pažymime, kad taupant valstybės biudžeto lėšas ir siekiant toliau skatinti perėjimą prie automatizuoto duomenų teikimo viešojo sektoriaus klientams, Projektuose siūloma už duomenų teikimą valstybės ar savivaldybės institucijoms ar įstaigoms nustatyti fiksuotą atlyginimo dydį (abonementinį mokestį).

Įvesti siūlomo abonementinio mokesčio planai:

Plano pavadinimas	Be plano	Planas nr. 1	Planas nr. 2	Planas nr. 3	Planas nr. 4
Paslaugų vnt. skaičius/mėn.	< 100 vnt.	101 - 1 000 vnt.	1 001 - 100 000 vnt.	100 001 - 1 000 000 vnt.	1 000 001 - 10 000 000 vnt.
Abonementinis mokestis/mėn.	netaikomas	621,77 €	3 732,54 €	20 106,29 €	48 102,81 €
Numatomas užsakovų kiekis	1 922 užsakovai	59 užsakovai	106 užsakovai	23 užsakovai	2 užsakovai
Užsakovai	Užsakovai užsakantys mažiau nei 100 vnt. paslaugų per mėnesį moka standartinę paslaugos vnt. kainą	Mutinės kriminalinė tarnyba Kriminalinės policijos biuras LR valstybės kontrolė ir kt.	Savivaldybių administracijos Apylinkių teismai Lietuvos bankas ir kt.	VMI Sodra Užimtumo tarnyba LR ministerijos ir kt.	LR ADM NMA prie ŽŪM

Komentarai:

- Šiuo metu galiojanti kompensuojamojo atsiskaitymo pagrindu taikoma duomenų teikimo kainodara, grindžiama vieneto ir kainos modeliu, lemia valstybės biudžeto įsiskolinimo augimą įmonei, nesukuria pakankamai paskatų perėjimui prie automatizuotų duomenų teikimo.
- Įvedus abonementinę kainodarą bus galima tiksliai prognozuoti biudžetą Registrų centro teikiamoms paslaugoms.

Naujuose atlyginimų dydžiuose taip pat įgyvendinami šie esminiai pokyčiai:

³ VIIVĮ 34 straipsnio 1 dalis

⁴ VIIVĮ 34 straipsnio 4 dalis

⁵ VIIVĮ 30 straipsnio 1 dalis, 31 straipsnio 2 dalis

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 8 d. nutarimas Nr. 763 „Dėl Atlyginimo už valstybės įmonės Registrų centro tvarkomų registrų objektų registravimą, šių registrų ir Nekilnojamojo turto kadastro duomenų, informacijos, dokumentų ir (ar) jų kopijų tvarkymą dydžių sąrašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. 1R-278 „Dėl Atlyginimo už naudojimąsi Antstolių informacinėje sistemoje ir Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje tvarkomais duomenimis dydžių sąrašo patvirtinimo“

- įvedus abonementinį mokestį, mažės biudžeto lėšų poreikis neatlygintinai suteiktų duomenų teikimo sąnaudoms kompensuoti ir nedidės valstybės biudžeto skola;
- nauji atlyginimo dydžiai apims infliacijos svyravimus, informacinių technologijų sistemų palaikymą ir priežiūrą, užtikrins stabilią atnaujintų sistemų ir registrų veiklą, nuoseklias investicijas ir būtinus atnaujinimus, susijusius su bendra technologijų pažanga, neteikiant papildomo poreikio papildomoms valstybės biudžeto lėšoms.
- būtų sudarytos prielaidos dėl nuolaidų socialiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms taikymo galimybių (priėmus atitinkamus įstatymų pakeitimus⁷).

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, būtina užtikrinti, kad šiais metais nauji atlyginimo dydžiai būtų patvirtinti nustatytu laiku – per 30 kalendorinių dienų nuo Projektų kartu su audito įmonės išvada gavimo dienos.⁸

3. Nepakankamas masinio vertinimo finansavimas.

Registrų centro vykdoma masinio vertinimo veikla negeneruoja tiesioginių pajamų ir turi būti pilnai išlaikoma valstybės. Deja, jau eilę metų, Registrų centrui nėra skiriamas reikiamas finansavimas, nors funkcija yra ypatingai svarbi valstybės mastu – ypač nekilnojamojo turto mokesčio apskaičiavimo procesui ir kitų valstybės funkcijų įgyvendinimui. Registrų centras masinio vertinimo funkcijai atlikti 2025 metams teikė lėšų poreikį 1,2 mln. Eur, tačiau buvo skirta tik 467 tūkst. Eur. Negavęs pakankamo finansavimo, Registrų centras negalės tinkamai vykdyti šios jam priskirtos funkcijos ir, pasibaigus priemonei skirtoms lėšoms, būtų priverstas arba stabdyti vertinimo veiklą, arba atsisakyti dalies atliekamų darbų, dėl ko itin nukentėtų nekilnojamojo turto masinio vertinimo rezultatų tikslumas ir atitinkamai nekilnojamojo turto mokesčio surinkimo kokybė.

Tuo tarpu vertindami šių metų Registrų centrui pateiktus raštus dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo, stebime tendenciją ne tik nesuteikti pakankamo finansavimo, bet ir mažinti jau apskaičiuotą lėšų poreikį, kas dar labiau gilina Įmonės veiklos tvarumo rizikas, prisideda prie Įmonės finansinės situacijos blogėjimo ir mažina Įmonės galimybes tinkamai vykdyti įsipareigojimus artimoje ateityje.

4. Nepakankamas Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro finansavimas.

Atlyginimo už Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro duomenų, kadastro informacijos ir (arba) kadastrui pateiktų dokumentų kopijų teikimą dydžių sąrašas buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugsėjo 7 d. nutarimu Nr. 906 „Dėl Atlyginimo už Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro duomenų, kadastro informacijos ir (arba) kadastrui pateiktų dokumentų kopijų teikimą dydžių sąrašo patvirtinimo“. Atlyginimo už Miškų valstybės kadastro objektų registravimą dydis nėra nustatytas.

Registrų centras, siekdamas užtikrinti nepertraukiamą Miškų valstybės kadastro informacinės sistemos veikimą, operatyvų informacinių technologijų incidentų valdymą, tolesnį informacinės sistemos vystymą, saugumo reikalavimų atitiktį, prašė Aplinkos misterijos skirti 2025 m. 393 tūkst. Eur, o 2026 m. 1 058 tūkst. Eur ir 2027 m. 613 tūkst. Eur Miškų valstybės kadastro duomenų tvarkymo, informacinės sistemos modernizavimo ir saugumo užtikrinimo, priežiūros finansavimą. Tačiau buvo skirta tik 205 tūkst. Eur suma.

Keletą metų neišspręstas valstybės biudžeto skolos klausimas ir kiti šiame rašte nurodyti Įmonės finansus lemiantys klausimai sąlygoja neadekvatų Registrų centro pajamų ir sąnaudų santykį, stabdo Registrų centro tvarkomų valstybės informacinių sistemų ir registrų atnaujinimą, sukurdami technologinę skolą sistemose bei neleisdami išlaikyti konkurencingo Įmonės darbuotojų atlygio.

⁷ VIIĮĮ 33 straipsnio 2 dalis, Atlyginimo už registrų informacinių sistemų objektų registravimą registrų informacinėse sistemose ir (ar) informacinėse sistemose tvarkomų duomenų teikimą, ir (ar) kitus su duomenų tvarkymu susijusius veiksmus apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. 349 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo įgyvendinimo“, (toliau – Aprašas) 30 punktas

⁸ Aprašo 24 punktas

Vertinant dabartinę situaciją ir nesiimant būtinųjų veiksmų, netolimoje ateityje gali nepakakti lėšų ne tik registrų bei informacinių sistemų palaikymui, bet ir būtiniosios veiklos išlaikymui, įskaitant darbuotojų darbo užmokesčio bei gyvybiškai svarbių paslaugų užtikrinimą. Darbo užmokesčio įmonėje atsilikimas nuo rinkos medianos sudaro iki 20 proc., didžiausias darbo užmokesčio dydžio atotrūkis nuo rinkos kaupiasi registrų ir klientų aptarnavimo srityse. Esama darbuotojų kaitos ir amžėjimo problema dar labiau aštrės, mažėjant konkurencingumui darbo rinkoje. Be to, neatlikus būtinųjų investicijų nebus galimybių pakeisti rankinio darbo naujomis technologijomis.

Pažymėtina, kad Registrų centro, kuris yra pirmos kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbi įmonė, o Registrų centro informacinių technologijų techninė ir programinė įranga, programinės įrangos platformos ir pagrindinių valstybės registrų bei valstybės informacinių sistemų, kuriose tvarkoma ypatingos svarbos informacija, duomenys yra pripažinti nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę reikšmę turinčia infrastruktūra, veiklos sutrikimai turės neigiamą įtaką visai valstybei, viešajam valdymui, paveiks kasdienį valstybės gyvenimą, visas duomenų gavėjų kategorijas, nacionalinį saugumą, išskils grėsmė registrų ir valstybės informacinių sistemų nepertraukiamam veikimui. Dėl to gali prasidėti procesai, galintys sukelti grėsmę politiniam stabilumui, viešajam saugumui, teismo procesams, skubios pagalbos tarnybų veiklai, fizinių asmenų saugumui, ekonomikai ir viešiesiems finansams bei teikiamoms viešosioms ir administracinėms paslaugoms.

Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes, prašome ministerijų pagal kompetenciją kuo skubiau:

- spręsti valstybės biudžeto skolos įmonei padengimo klausimą;
- patvirtinti naujus atlyginimo dydžius, leidžiančius subalansuoti įmonės pajamas ir sąnaudas bei užtikrinti finansinį savarankiškumą, atlikti reikiamas investicijas į pagrindinius valstybės registrus ir informacines sistemas, užtikrinant sklandų jų veikimą, bei, nustačius abonementinį mokestį, mažinti valstybės biudžeto lėšų poreikį apmokėjimui už neatlygintinai teikiamus duomenis;
- užtikrinti reikiamą masinio vertinimo finansavimą;
- užtikrinti pakankamą Miškų valstybės kadastro finansavimą.

Tikimės konstruktyvaus dialogo ir sprendimų, kurie leistų užtikrinti valstybės paslaugų teikimo tęstinumą ir kokybę.